

בבא קמא מ

ת"ר: **שור חרש שוטה וקטן שנגח - רבי יעקב משלם חצי נזק שאלה:** במאי עסקינן?

- אי בתם, פשיטא, דכ"ע נמי ח"נ הוא דמשלם!
 - ואי במועד,
 - אי דעבדי ליה שמירה, כלל כלל לא בעי לשלומי!
 - ואי דלא עבדי ליה שמירה, כוליה נזק בעי שלומי!
- 2 תשובות – רבא ואבבי:

מדובר במקרה	רבא	אבבי
	שור מועד, דעבדי שמירה פחותה ולא עבדי ליה שמירה מעולה	שור מועד ולא נטריה כלל
ר' יעקב סבר כ:	כרבי יהודה - דאמר: צד תמות במקומה עומדת כרבי יהודה - דאמר: מועד סגי ליה בשמירה פחותה כרבנן - דאמרי: מעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופו. (משלם את החלק של שור תם)	סבר כר' יהודה בחדא, דאילו ר' יהודה סבר: צד תמות במקומה עומדת ופליג עליה בחדא, דאילו רבי יהודה סבר: מעמידין להן אפוטרופוס לתם לגבות מגופו, ור' יעקב סבר: אין מעמידין, ולא משלם אלא פלגא דמועד. (משלם את החלק של שור מועד)
קושי על רבא	ולא פליגי ר' יעקב ור' יהודה? והתניא: שור של חרש שוטה וקטן שנגח ר' יהודה מחייב, ור' יעקב אומר: חצי נזק הוא דמשלם	
2 תירוצים	אמר רבה בר עולא: מה שמחייב ר' יהודה פירש ר' יעקב. (הם לא חולקים)	
קושי על רבא	רבינא אמר: רשות משנה איכא בינייהו, כגון דהוה מועד, ונתפקח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן - ר"י סבר: הרי הוא בחזקתו, ר' יעקב סבר: רשות משנה. אלא לרבא דאמר לא פליגי, אדמוקי לה במועד נוקמא בתם, לר' יהודה - דעבד ליה שמירה פחותה ולא עבד ליה שמירה מעולה לר"א בן יעקב - דלא עביד ליה שמירה כלל! דתניא, ר"א בן יעקב אומר: אחד תם ואחד מועד ששמירה פחותה - פטורין, והא קמ"ל ר' יעקב, דמעמידין להן אפוטרופוס לתם לגבות מגופו!	
תירוצ	חדא דאית ביה תרתי טעמא	

ת"ר: **אפוטרופסים משלמין מן העלייה, ואין משלמין כופר.**

שאלה: מאן תנא כופרא כפרה, ויתמי לאו בני כפרה נינהו?

תשובה: א"ר חסדא: ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא; דתניא:

אנתן פדיון נפשו	תנא קמא	ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה
דמי נזק	דמי מזיק	דמי מזיק
תשובה	כופרא ממונא הוא	כופרא כפרה
דחייה – כולי עלמא כופרא כפרה	בדניזק שיימינן	בדמזיק שיימינן
מאי טעמא	נאמרה שיתה למטה ונאמרה שיתה למעלה, מה להלן בדניזק, אף כאן בדניזק	נאמרה שיתה למטה ונאמרה שיתה למעלה, מה להלן בדניזק, אף כאן בדניזק

שמות פרק כא

(כב) וְכִי יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצְאוּ לְדָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אִסּוֹן עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפָלְלִים: (כט) וְאִם שׁוֹר נִגַּח הוּא מִתְמַל שְׁלֶשֶׁם וְהוּעֵד בְּבָעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהִמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת: (ל) **אִם כֹּפֵר יוֹשֵׁת עָלָיו וְנָתַן פְּדִיּוֹן נַפְשׁוֹ כָּכֹל אֲשֶׁר יוֹשֵׁת עָלָיו:**

סיפור: משבח ליה רבא לר"נ בדרב אחא בר יעקב דאדם גדול הוא, א"ל: לכשיבא לידך הביאהו לידך. כי אתא לגביה, א"ל: בעי מינאי מילתא,

שאלה 1	שור של שני שותפין כיצד משלמין כופר? - משלם האי כופר והאי כופר, כופר אחד אמר רחמנא ולא שני כופרין; - האי חצי כופר והאי חצי כופר, כופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר?
שאלה 2	תנן: חייבי ערכין ממשכנין אותן, חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן ; חייבי כופרין, מאי? - כיון דכפרה הוא - כחטאות ואשם דמי, מחמר חמיר עילויה ולא בעי משכוניה, - או דלמא כיון דלחבריה הוא דבעי מיתבא ליה - ממונא הוא, ולא לגבוה הוא, ולא חמיר עליה ובעי משכוניה? - אי נמי, כיון דהוא לא חטא וממוניה הוא דאזיק, לא חמיר מילתא עילויה ובעי משכוניה?
תשובת רב נחמן	שבקן, אסתגר בקמייתא

הבאת ברייתא:

שאלו בחזקת תם	ונמצא מועד	בעלים משלמין חצי נזק, ושואל משלם חצי נזק
הועד בבית שואל	והחזירו לבעלים	בעלים משלמין חצי נזק, ושואל פטור מכלום

שאלות על המקרה הראשון – למה השואל חייב חצי נזק?

שאלה	תשובה
לימא ליה: תורא שאילי, אריא לא שאילי!	הכא במאי עסקין - שהכיר בו שהוא נגחן
ונימא ליה: תם שאילי, מועד לא שאילי!	משום דא"ל: סוף סוף, אי תם הוה - פלגא נזקא בעית שלומי, השתא נמי זיל שלים פלגא נזקא.
ונימא ליה: אי תם הוה משתלם מגופו!	משום דא"ל: סוף סוף, את לאו תורא בעית שלומי לדידי?
ונימא ליה: אם תם הוה מודינא ומפטרנא! ואפילו למ"ד פלגא נזקא ממונא נימא ליה: אי תם הוה, הוה מעריקנא ליה לאגמא!	הכא במאי עסקין - כגון דאקדים בי דינא ותפסיה. קושי: אי הכי, בעלים אמאי משלמים חצי נזק? נימא ליה: אתפסתיה לתוראי בידא מאן דלא מצינא לאשתעווי דינא בהדיה! תירוץ: משום דא"ל: אי אהדרתיה ניהלך, לאו מינך הוה שקלי ליה! קושי: ונימא ליה: אי אהדרתיה ניהליה, הוה מעריקנא ליה לאגמא! תירוץ: משום דא"ל: סוף סוף לאו מעלייה הוה משתלמי? קושי: הניחא היכא דאית ליה נכסי, היכא דלית ליה נכסי מאי איכא למימר? תירוץ: משום דא"ל: כי היכא דמשתעבדנא לדידך, הכי נמי משתעבדנא להאיך, מדרי נתן; דתניא, רבי נתן אומר: מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מנין שמוציאין מזה ונותנים לזה? ת"ל: ונתן הפקדון.

סתירה בין שני חלקי הברייתא:

	שאלו בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמין חצי נזק, ושואל פטור מכלום	הועד בבית שואל והחזירו לבעלים משלמין חצי נזק, ושואל פטור מכלום
הסתירה	רשות אינה משנה	רשות אינה משנה
פתרון 1 – ר' יוחנן	תברא, מי ששנה זו לא שנה זו	
פתרון 2 – רבה	רשות אינה משנה	רשות אינה משנה, והיינו טעמא, משום דא"ל: לאו כל כמינך דמייעדת ליה לתוראי.
פתרון 3 – רב פפא	רשות משנה, והיינו טעמא, משום דכל מקום שהולך - שם בעליו עליו.	רשות משנה

שור האצטדין אינו חייב מיתה [וכו'].

שאלה: איבעיא להו: מהו לגבי מזבח?

שמואל	רב	
פסול	כשר	לגבי מזבח
פסול, הרי נעבד בו עבירה	אנוס הוא	הטעם
מיתיבי: מן ההמה - להוציא את הרובע ואת הנרבע, מן הפקר - להוציא את הנעבד, מן הכאן - להוציא את המוקצה, ומן הכאן - להוציא את הנוגח; אמר רבי שמעון: אם נאמר רובע, למה נאמר נוגח? ואם נאמר נוגח, למה נאמר רובע? מפני שיש ברובע שאין בנוגח, ויש בנוגח שאין ברובע, רובע - עשה בו אונס כרצון, נוגח - לא עשה בו אונס כרצון, נוגח - משלם כופר, רובע - אינו משלם את הכופר, לפיכך הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח; קתני מיהת: רובע - עשה בו אונס כרצון, נוגח - לא עשה בו אונס כרצון, למאי הלכתא? לאו לקרבן! לא, לקטלא.		קושי על שמואל
לא, לקטלא. חיזוק לתירוץ: הכי נמי מסתברא, דאי אמרת לקרבן, נוגח לא עשה בו אונס כרצון, לאו אונס דידיה כתיב ולא רצון דידיה כתיב! אלא לאו לקטלא.		תירוץ

